

Vámos Miklós: Pofon

Az iskolát éppen tatarozták. Kívül is, belül is. Az osztályokban a plafont kitámasztották gerendákkal, melyeket hatalmas ácskapcsok fogtak össze. Kívül állványzatot építettek, az utca felől náddal beborítva. Mint minden iskola előtt, itt is erős vaskorlát állt a járda szélén, hogy a tanítás után kiözönlő gyerekek ne rohanjanak át az úttesten.

A Nagyfiúk (a felső tagozatosok) nem rohantak, méltóságukon alulinak tartották. A Kisfiúk egy része sem rohant, legalábbis nem akart – őket a többiek sodorták. Ezek vagy jól nevelt vagy gyáva Kisfiúk voltak – vagy esetenként mind a kettő.

Most fél egy múlt öt perccel. Nemrég csöngettek, Kis-, illetve Nagyfiúkat ont a boltozatos, öreg nagykapu.

Az állványzat egyik durva tartóoszlopának támaszkodva áll egy Nagyfiú. Ez a Nagyfiú igen rossz tanuló (kétszer is megbukott), és nagyon verekedős. Egyébként is van benne valami ijesztő – a fogai összevissza állnak, az arca folyton vörös. Ezenkívül az orra alatt hosszú forradás húzódik, és ott nem nő (az egyébként kunkorodó szökésvörös) bajusz. A fején svájcisapka, lehúzva egészen a bal füléig. Szája sarkában cigaretta, néha kiveszi onnan, és a helyén kifújja a füstöt.

Éppen a III/B osztály nyomult kifelé a kapun. Futottak, bár egyik-másik a szíve szerint lépésben jött volna. Minket most csak egyikük érdekel.

Az illető közepes magasságú Kisfiú, egyáltalán nem Kisfiúbb, mint a többiek, de kevésbé sem Kisfiú, mint azok. Persze azért kü lönbözik is tőlük. (Hiszen a Kisfiúk különböznek egymástól.) Lökték hátulról, kénytelen volt futni. A kapunál megbotlott, és a Nagyfiúra zuhant.

– Nem tudsz vigyázni, öcskös? – mondta az, és ellökte magától. Ám a kapun kibuggyanó újabb gyerekhullámról visszapattanva a Kisfiú ismét a Nagyfiú karjai között találta magát.

– Hát löknek! – méltatlankodott.

– Akkora pofont kapsz, hogy leszárad a fejed! – sziszegte a Nagyfiú, és újra odébb taszította.

De a Kisfiú megint csak visszapenderült a korláthoz.

– Nem hiszed, hogy szájon váglak? – ragadta meg a Nagyfiú a Kisfiú gallérját. A Kisfiú hallgatott, majd felnézett rá.

– Hát üss! – mondta csendesen.

– Micsoda?

– Üss, ha akarsz. A Nagyfiú meghökkent.

– Mi az, hogy üssek?

– Hát üssél, na!

A Nagyfiú még egyszer végigmérte a Kisfiút, vékony lábaira, keskeny vállára siklott a szeme. Megvakarta a fejét, és följebb tolta a sapkát.

– Te azt hiszed, hogy erősebb vagy nálam?

– Dehogyan hiszem!

– Hát akkor? – tette csípőre a kezét a Nagyfiú. Lehajolt, egészen közelről nézett a Kisfiú arcába.

– Ha meg akarsz verni, úgysem tudom megakadályozni! – mondta az.

A Nagyfiú csapdát sejtett. Összeráncolta a homlokát, tanácstalanul nézett körül. A kapu már üres volt, csak egy-egy lemaradt Kis-, illetve Nagyfiú jött ki rajta időnként.

Három Kisfiú (III/B-sek) az eseményeket figyelte – persze tisztos távoból. Közöttük volt Bors, aki még éppen hogy Kisfiú, de már tulajdonképpen Nagyfiú. (Ötödikbe kellene járnia, ám kétszer bukott osztályismérlésre, ezért harmadikos.)

– Szaladj el! – kiáltotta oda Bors a Kisfiúnak.

– Nagyon erős, nagyon meg fog verni! – mutatott a Nagyfiúra.

A Kisfiú a fejét ingatta. Végiggondolta már. Ha ő nekiiramodik, a Nagyfiú utoléri, és még sokkal jobban megveri. Vagy máskor találkoznak, és akkor veri meg. Állandóan veszélyben lesz, örökösén rettegni fog. Különben is, a Nagyfiú bizonyára gyorsabban fut, mint ő. Ez tény. A Kisfiúnak vékony és rövid lábai voltak. Legjobb túlesni rajta! – gondolta. – Utána nyugodt lelkiismerettel mehetek haza.

A Nagyfiú titokban azt remélte, hogy a Kisfiú megfogadja a tanácsot és elfut. Már régen lecsillapodott a dühe, indult volna a dolgára. A kapu üres volt, mindenki elment, csak ők ketten álltak ott a korlátnál. A Nagyfiú értetlenül rázta a fejét. A csend egyre zavartabb lett közöttük.

– Te! – szólalt meg rekedtes hangon a Nagyfiú.

– Menj el, fuss el, csinálj, amit akarsz! – és ezzel hátat fordított a Kisfiúnak.

Ismét cigarettára gyújtott. Eltelt néhány perc. Hátrasandított a válla fölött. A Kisfiú ugyanott állt, ahol eddig.

– Mondd, most mi a fenének nem mész el? – kérdezte a Nagyfiú. És hogy a Kisfiú nem válaszolt, hanem csak nézett rá engedelmesen, a keze tétován megindult felé. A pofon sokkal komolyabbra sikerült, mint ahogy a Nagyfiú szánta. A Kisfiú feje nekiütődött az oszlopnak, nagyot koppant.

És amikor mindezek után a Kisfiú – ahelyett, hogy elfutott volna vagy sírni kezdett volna – szótlanul letörölte a vért az orráról, majd lassú mozdulatokkal zsebkendő után kotorászott – a Nagyfiú nekiesett, és agyba-főbe verte.

Értelmezést és elemző dolgozat megírását segítő feladatsor

1. Gondold végig, a történet elején mit tudunk meg a Nagyfiúról és mit a Kisfiúról? Röviden, tömören jellemezd a Nagyfiút!

Milyen viselkedést várnánk ezek alapján tőlük? A várthoz képest mi történik?

Mindezeket fogalmazd meg kerek egész mondatokban és írd le!

2. Hogyan változik a történet során a Nagyfiú magatartása? Mit gondolsz, milyen folyamat zajlik le a történet során a Nagyfiúban, miért fenyegeti, de tétovázik, majd mégis megpofozza, végül nagyon megveri a Kisfiút? Hogyan, milyen kifejezésekkel jelzi ezt a lezajló lelki folyamatot az író? Mit mond ezekből ki hangosan? Milyen lelki folyamat zajlik le a Kisfiúban? Mit mond ezekből ki hangosan? Milyen hatással van rájuk, illetve a magatartásukra a többi gyerek figyelme?

Mindezeket fogalmazd meg kerek egész mondatokban és írd le!

3. Fogalmazd meg, milyen érzések jelennek meg, a történet során a Nagyfiúban, a Kisfiúban és a jelenetet néző gyerekekben! Mikor, miért történik változás ezekben az érzésekben, illetve hogyan hat az érzésekre a másik viselkedése? Az olvasó mit él át érzelmileg mindeközben? Mindezeket fogalmazd meg kerek egész mondatokban és írd le!

4. Mit gondolsz, miért ez a nevük, illetve nincs nevük a főszereplőknek, miközben az egyik mellékszereplőnek van? Mit fejezhet ez ki?

Fogalmazd meg és írd le!

5. Hogyan kapcsolódik a cím a szöveghez? Milyen más címet lehetne még adni, Te mit adnál? Fogalmazd meg és írd le!

6. Mi a novella csattanója, miért az? Fogalmazd meg, milyen általános gondolat, tanulság vonható le a történet egészéből?

Írd le!

